

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه				بسمه تعالی	
معاونت آموزش				امتحانات تکمیل نواقصی - آبان ۱۳۹۲	
اداره ارزشیابی و امتحانات				پاسخنامه مدارس شهرستانها	
کمیسیون طرح سؤال				پایه :	۲
نام کتاب: تفسیر برگزیده (سوره های فاتحه، انعام، مائده)				موضوع :	قرآن ۲
				تاریخ :	۹۲/۰۸/۰۴
				ساعت :	۱۶
لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)					

تستی

۱. قانون کلی که از آیه شریفه «وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُوا» (المائده/۲) استفاده می‌شود، ... است. ب. ۵۱۲
 - ا. احترام به مناسک حج ☐
 - ب. نفی کینه توزی ☒
 - ج. پایداری بر اعتقادات ☐
 - د. برائت از مشرکان ☐
۲. بر اساس آنچه از روایات اهل بیت (علیهم‌السلام) استفاده می‌شود مقصود از «أَجَلٌ» و «أَجَلٌ مُّسَمًّى» به ترتیب ... می‌باشد. ج. ۵۹۹
 - ا. مرگ طبیعی - مرگ زود رس ☐
 - ب. خواب - مرگ طبیعی یا زودرس ☐
 - ج. مرگ زودرس - مرگ طبیعی ☒
 - د. خواب یا مرگ زودرس - مرگ طبیعی ☐
۳. مقصود از «خوض» در آیه شریفه «وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِيْءِ آيَاتِنَا» (انعام/۶۸) چیست؟ ج. ۶۳۴
 - ا. جستجو و تحقیق در معانی دقیق آیات ☐
 - ب. کم توجهی به مفاهیم دقیق قرآنی ☐
 - ج. وارد شدن در مطالب باطل و بی اساس ☒
 - د. خواندن بدون تدبیر و فهم آیات ☐
۴. کدام گزینه درباره آیه شریفه «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» صحیح نیست؟ ج. ۳۱
 - ا. حمد: ستایش در برابر کار یا صفت نیک اختیاری است ☐
 - ب. العالمین: اشاره به تمام مجموعه های این جهان دارد ☐
 - ج. رب: به هر مالک و صاحبی گفته می‌شود ☒
 - د. «ال» در «الحمد»: معنی عمومیت را افاده می‌کند ☐

تشریحی

﴿مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾ (الفاتحه/۴)

۱. ا. «دین» در لغت به چه معناست و «يَوْمِ الدِّينِ» چه روزی است؟ ب. با وجود اینکه خداوند مالک تمام جهان و زمان‌ها است، چرا تعبیر به «مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ» شده است؟ ۳۴

ا. دین در لغت به معنای جزاست و يوم الدين روز قیامت است ب. زیرا بروز و ظهور این مالکیت در روز قیامت بیشتر است و در آن روز تمام پیوندهای مادی و مالکیت های اعتباری بریده و کسی در آنجا چیزی از خود ندارد.
۲. در آیه شریفه «وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنِیْ آدَمَ بِالْحَقِّ» (المائده/۲۷) مقصود از «بِالْحَقِّ» چیست؟ توضیح دهید. ۵۳۱ و ۵۳۳

اشاره به این نکته دارد که سرگذشت فرزندان حضرت آدم (علیهم‌السلام) در عهد قدیم «تورات» با خرافاتی آمیخته شده، اما آنچه در قرآن آمده واقعیتی است که روی داده است.

﴿وَعِنْدَ مَفَاتِحِ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ يَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا سُفِّطَ مِنْ رِّقَّةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ﴾ (انعام/۵۹)

۳. یک مطلب فلسفی و یک اثر تربیتی را که از آیه استفاده می‌شود بنویسید. ۶۲۹

اثر فلسفی: پندار کسانی را که علم خدا را منحصر به کلیات می‌دانند و معتقدند که خدا از جزئیات این جهان آگاه نیست، نفی می‌کند و صریحاً می‌فرماید که خدا از همه کلیات و جزئیات آگاه است. اثر تربیتی: ایمان به این علم وسیع و پهناور، به انسان می‌گوید که تمام اسرار وجود تو، اعمال و گفتار تو، نیت و افکار تو، همگی برای ذات پاک خدا آشکار است و با چنین ایمانی، چگونه می‌توان از اعمال خویش غافل شد و اعمال خود را کنترل نکرد.

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَى بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ قُلْ مَن أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾ (انعام/۹۱)

۴. شأن نزول آیه را بنویسید.

نقل شده است که جمعی از یهودیان گفتند: ای محمد (صلی الله علیه و آله وسلم)، آیا خداوند کتابی بر تو فرستاده است؟ پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) فرمود: آری، گفتند: به خدا سوگند که خداوند هیچ کتابی از آسمان فرو نفرستاده است.

۵. أ. در آیه شریفه «وَمِنْهُمْ مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا» (انعام/۲۵) منظور از «أَكِنَّةً» و «وَقْرًا» چیست؟ ب. مانعیت خداوند از درک مستمعین سخن پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) را چگونه قابل توجیه است؟ ۵۸۴

أ. أَكِنَّة: پرده‌ها؛ وقْر: سنگینی. ب. اسناد این مسائل به خداوند اشاره به قانون علیّت و خاصیت عمل است یعنی استمرار در کجروی و اصرار در لجاجت اثرش این است که روح و روان آدمی را به شکل خود درمی آورد (یعنی خداوند متعال است که نظام علیّ و معلولی را به گونه‌ای قرار داده که در گناه و کفر و آثاری چون «أَكِنَّةً» و «وَقْر» داشته باشد).

﴿وَإِنْ كَانَ كِبَرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بَأْيَةٌ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَى فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ (انعام/۳۵)

۶. ضمن ترجمه «نفق» و «سُلَّم» تفسیر آیه را بنویسید.

نفق: نقب و راه‌های زیر زمینی. سُلَّم: نردبان.

از آنجا که روح پیامبر از لجاجت مشرکان پریشان و ناراحت بود و دوست داشت با هر وسیله‌ای آنان را به صف مؤمنان بکشد خداوند فرمود: اگر بتوانی نقبی بزنی یا به آسمان بروی تا برای آنها نشانه‌ای بیاوری ولی بدان اینها ایمان نمی‌آورند. خداوند با این جمله به پیامبر می‌فهماند در تعلیمات و دعوت تو نقصی نیست بلکه نقص از آنان است که تصمیم گرفته‌اند حق را نپذیرند.

﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ...﴾ ۶۳۰

۷. مقصود از «يَتَوَفَّاكُم» و «جَرَحْتُم» را توضیح دهید.

توفّی: در لغت به معنای بازگرفتن است، خواب را نوعی بازگرفتن روح انسان توسط خدا معرفی کرده است. جرحتم: از ماده جرح در اینجا به معنای اکتساب و به دست آوردن چیزی است.

﴿... وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ﴾ انعام: ۱۰۷ / ۶۵۹

۸. تفاوت «حفیظ» و «وکیل» چیست؟

حفیظ: به کسی می‌گویند که از شخصی یا چیزی از وارد شدن ضرر و زیان مراقبت می‌کند. وکیل به کسی می‌گویند که در جهت جلب منافع برای کسی می‌کوشد.

﴿وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ...﴾ مائده: ۱۴

۹. أ. وجه نامگذاری مسیحیان به «نصاری» چیست؟ ب. میثاق و پیمانی که با خدا بسته بودند چه بود؟

أ. نصاری جمع نصرانی است: چون مسیح یارانی از مردم طلبیت (نَصَرَ: یاری کرد).

ب. از حقیقت توحید منحرف نشوند، دستورهای الهی را به دست فراموشی نسپارند، نشانه‌های آخرین پیامبر را کتمان نکنند.